

SUNCE NA ŠALTERU

JULIJANA ADAMOVIĆ

SADRŽAJ

Uvod	1
Kako se pišu pjesme	2
Preparacija	3
Krv i mlijeko	4
Intermezzo	6
Kiša	7
Suša	8
Vjetar	9
Pospremanje	10
Slika	11
Bez pećnice	12
Na početku kraja	13
Volim te vanzemaljski	14
Čovjek koji je krenuo u Rim	15
Situacija na tržištu kapitala	17
Čitanje	19
Okružna pjesma	21
Tuđa među perlama	22
Predbožićna	23

Sunce na šalteru	25
Individuacija	27
Birds flying high	29
Neimarska	31
Pjesma o zubima	32
Sve zablude kasne vožnje	33
(Ne)Anarhistička crtica	35
Lažem da sam Romeo	36
Tragalačka	38
Noge moje nisu moje	39
Dva na kvadrat	41
Etna	43
Haljina	45
Ljubili smo se dvojezično	46
Kranjčeviću	47
Molitva	48
Balkanska	49
Kratka povijest pentranja	50
Putovanje	52
Introspekcija	53
Ovaj put neka vodim ja	56

Uređenje interijera	58
Frutti di mare	59
Levisticum officinale (Ljupčac)	61
Eugenia caryphyllus (Klinčić)	62
Hayacunthus orientalis (Zumbul)	63
Sinapsis alba (Gorušica)	64
Multi začinska	65
Oda P.	66
Nfjklghsdfčghaergh	67
Čovječe, ne znam šah!	68
Ispod Oswaldovog šešira	70
The End	71
O autorici	72
Impresum	73

UVOD

pisala sam pjesme
lovcu na jelene
i jelene su pisale meni
previše smo slova
ugurale u rog

KAKO SE PIŠU PJESME

obećala sam ti
jednu
sasvim jednostavnu
bez čvorova
zapetljanih krajeva
umočenu
u malo mladog vina
na nepcu rastopljenu
meku i podatnu
zaljuljanu
jednu od koje
ne boli glava
uzmeš je brzo
zagrižeš snažno
dok umorni grad
sipljivo spava

PREPARACIJA

u kući s četrdeset rogova
na brdu
otežalom od borova
gledaju me prazne oči
malih životinja
ja nisam trofej
ne bojim se smrti
u šumi sam zbog malina
puštaju me mrtve kosti
skidaju me živi prsti
da im zobljem voće s dlana
kad utažim glad
iskradem se tiho
kao što sam došla
samo malo umusana

KRV I MLIJEKO

u travama
sve je manje rose
glineni se golub
u prah pretvorio
raznijelo ga
suviše buke
s vremenom je došlo
prignječilo
njega
i golubicu
ukliještilo ih u obzire
obuvene i pristojne
s kartom za propast
između palca i kažiprsta
provuci-zaboravi
sutra ćeš se pitati
gdje smo se izgubili
sad se samo izuj
i namaži blatom
moj Masai ratniče
lovče moj
vlasniče grla
stada
i junice predvodnice
digni koplje
žilu napni
dok pijemo asarge
to crveno na tebi
lijem i zavijam
plešem pred smrt
bijela
probodena

zapletena
tvojim rogovima
držim te za sapi
sve je u redu
govorim ti
vrati mi strijelu
antilopo moja
poljubi me
kažem
odspavaj malo
pred zoru
lovimo se ponovno

INTERMEZZO

gle me
na tvom sam
preplanulom tijelu
blijeda slonovača
u ruci gipka gazela
gladna sam te vučica
sve vrišti
rastače se
u vrijeme čaja
secesijski porculan
ritmički zvecka
i mutna ogledala
lome nage sjene
evo ti na dlanu
srce malog zeca

KIŠA

prostrli smo se po podu momačke sobe
ja obla od kotrljanja po tuđim jezicima
meka od zaigranih prstiju
on dalek toliko da mu oči ne vidim
glava mu na prozoru
usne preko puta ljube
da vidim i čujem
ne čuje me
ili sam napokon zašutjela
na oknu tragovi
raskvašenih poljubaca

SUŠA

na do vratku kuće
klatile smo se
tri dana bez vjetra
bez kapi niz grlo
ljetu nas zaskočilo
toplo odjevene
pirgava srećo
u koju ćeš se čašu pretočiti
priupitala sam
i usput čizmu zbacila
brzopleto
uvijek mi nešto osvane golo
u koju čašu
u koju

VJETAR

razvišila sam se
unekoličila
pa lelujam
kao zmajica na žici
šarenu mi misao
vjetar zapetljao
neka pljune moje praporce
onaj koji ih je progutao
prije mraka
svakako
u sebe da se vratim

POSPREMANJE

pladanj je očišćen i spremljen
ulaštena srebrnina
na stolu je samo poluprazna čaša
i veliki ključ za Ništa
mrvice su bačene pticama
lovi njih
lovi njih

SLIKA

na mojoj glavi bijele čaplje
gnijezda svijaju
zato u mene nisu duge noge.
gdje stanem zakopam se,
močvara do brade,
prije nego krenem dalje
rušiti svjetove.
a kad ih nema
čaplji, a ne nogu
na tjemenu su
aranžmani cvjetni.
kosa kao ananas.
možeš me staviti na zid,
poput slike
lica nesimetričnog,
što je zapravo sjajno,
samo da voliš Picassa.
i što će ljudi reći?
zaboravi ono što ne razumiješ,
daj lijepo!
još jedan trofej za ranjeni ego.
ionako u prolazu
na jelenje rogove
vješam grudnjake.

BEZ PEĆNICE

još jednu noć budna sam
u kući bez kolača
bez pećnica
o pod uprta
širokim stopalima
daleko gledajući
u djecu što rastu
u snove i nadu
samo ti se čini
na trenutak
da tvoja sam
Sylvia Plath

NA POČETKU KRAJA

odnos je započeo kao čista energetska razmjena
s bojom purpura
božansko pretakanje
plus ono što se ima za ono što nekome treba
do nevremena
do sata kad se ispod oblaka okotio čupavi sraz
sudar na brvnu
iznad ponora sloboda
očaj na poprištu ogoljelih potreba
kad se umorimo
igramo se tako da samo onaj drugi prosuđuje
prvi je u pravu i neće to tako ići.
neće tako dalje.
sloboda se piše velikim slovima, to znam.
ali, gdje se zakorijenila ljubav
ugušila dračom
s palucavih jezika otalio med, gdje?
oči su nam zgasnule.
u to ime,
ne umivam se više na pojilu za bogove,
moj kočoperni jastrebe.

VOLIM TE VANZEMALJSKI

reci mi što vanzemaljci misle o titranju u dvoje?
vjerni su? osjećajni?
sloboda im je praznik u dućanu igračaka,
a ljubav kao poziv na disperziju osjećaja.
pokus nad uzorkom reprezentativnim,
ne tako slučajno odabranim?
spiritualno se ovdje cijeni.
može li se kozmička ljubav propisivati na zahtjev?
ova osoba je u potrebi a ja sam tu za sve vas.
na žlicu recepti slasti.
je li moguće da jednom propisana vrijedi barem do isteka roka?
može li se vanzemaljac ljubiti sa zemljankom i kako onda dalje i tako dalje?
kako se na latinici piše: серем ти се на волење?
jer, dok si ti noćas slobodno dijelio ljubav s drugom,
punio univerzum vatrometom,
čistom energijom ženskog orgazma,
ja sam u mraku titrala sama.

ČOVJEK KOJI JE KRENUO U RIM

zadnji puta si na Trgu Sv. Petra,
jašući na magarcu
u nekom čudnom odijelu,
izazvao kaos.
bućao si.
zvonio si praporastim cipelama
u kojima se prosječni ljudi o sebe spotiču.
srećom pa nisi čovjek,
barem ne zdrav.
prošli puta u Rimu,
točnije: Vatikanu,
dok si jahao na magarcu,
jedna po jedna letjele su grimizne birete.
nosio ih vjetar tvoga štapa s glava prosjedih.
kako si samo mlatio!
bez štita su ostala nakošena lica
blijeda iznad podbradaka.
ostadoše zatečeni vratovi urasli u lagodnost,
ugojeni u debelom hladu dogmi.
Na to, magarac se olakšao.
Te zime u bubnju su se uskomešale kuglice.
Na svakoj si napisao: „Neka bude Franjo!“
i, gle, bi!
danas je magarac na odmoru
ako je uopće postojao.
do druge obale plovi brod
na putu u Rim
točnije: Vatikan
na njemu si Isus iz Nazareta
s pola karte
u džepu skroz smiješnog odijela
gužva se vjera, ludost i par eura.

ne znam što mi ovoga puta spremaš:
učinit ćeš mi novu šesticu,
izdiktirati bestseler,
raspustiti Vatikansku banku?
učinit ćeš da ne sumnjam?
na sve sam spremna,
samo pazi da se ne prehladiš.
magarac u svim nama spava.

SITUACIJA NA TRŽIŠTU KAPITALA

dok mi je praunukom Sputnjika milovao goljeničnu kost
Cjelovom blagoslivljao regio supraclavicularae,
mmm

kako to volim

cerebralno smo kopulirali.

„mani se onoga što u Mjesec gleda i njegovog alter ega,
možeš ti i bolje“, usput mi mentalni ljubavnik reče.

oh, Mr. Smith, John Smith,

zaboga gdje ste?

mrzim njegov jaki superego

i opijat na kojem je ta triling teza nikla.

i zašto baš uvijek kasno shvatim

što sve ja nisam i što još nisam stigla?

kad ostanem sama sa sobom

pa se vraćam onome što mirisnu djecu pravi,

dok kosilica bukom jede zeleno,

on šuti i šiša male trave na golo.

novi krtičnjak obično zaledi stanje:

davno je mrtvo formalno strujno kolo.

mene peru danonoćne sanje:

evo mi opcije opet u orbiti!

između dva okreta žlicom

naši se vreli zalogaji polako hlade.

dok su mi kretnje sve brže, a kružnice manje

plešem oko štange na ovoj burzi nade.

oh, Mr, Smith; John Smith,

zaboga gdje ste?

zar ne vidite što mi moj klimavi ego

i dubre estrogen rade?

recite samo,

Ima li za moju nježnu amigdal

(da ne kažem „badem“),

za moju krhku svjetleću točku
(što vatromet bi htjela biti)
za moju promiskuitetnu sivu tvar,
(u ova škrta vremena)
barem još mrva tople nade?

ČITANJE

imala sam na sebi donje rublje,
naočale za čitanje s crnim okvirom
i nemar žene koja stari.
jer, tješim se,
takve elementarne nepogode strpljivo čekaju
samo one koji su imali sreće.
u tom isječku posebno sam svoja,
ne priznajem vremenska odstojanja
kao dio ratne taktike.
bojevo oružje drugih žena,
nabijeno kolagenom,
elastično i podatno,
odapeto otrovnim jezikom.
ranjava me,
ali nedovoljno za poraz.
nešto drugačije gazim sebe,
tvrdila sam, izvlačeći na svjetlost komad papira,
sve je to u glavi
i sve ovisi kojom misliš.
smješкао se strateški raspoređujući šake,
zauzimajući kote,
pokušavajući pretpostaviti
čime ću ga iznenaditi,
zateći dodirom,
stihom ili snom,
paranoičnom konstrukcijom.
čitaj ću ti nešto što je toliko moje
da mora da sam napisala ja,
samo sam zaboravila kada.
iz stakla se preko okvira rascvjetale bore,
zlatovez moga postojanja
od previše kikotanja,

tješi me,
čitaj mi
čitam mu
kako je Kosturka preplašila Ribara
dok žene trče s vukovima
između nas titraju slova
prelomljena kroz kap
i malo prolaktina

OKRUŽNA PJESMA

shvatila sam da nemam maramice
kad je već bilo kasno.
vrata su za mojim leđima zatvorena.
tko bi rekao da ću ikada sjediti tu.
dobro je,
mislim da mi kaže lice u odori,
sve je dobro dok nismo s druge strane stakla.
tješim se prostornim odnosima,
u nosu kapljica očaja,
a ja nemam maramica.
onda dva oka i osmijeh,
u telefonskoj slušalici zvoni
kako si me samo našla?
s dvadeset dana zakašnjenja,
na mjestu koje nisam predviđjela,
iza stakla
jedva sam te našla.
nisam imao telefon da ti javim.
e, pa sad imamo dva.
zaboravila sam maramice,
a on se smije i ponavlja
kako si me našla?
pusti maramice,
kako si me samo našla?
zaista, kako sam te samo tako blesavog našla?

TUĐA MEĐU PERLAMA

neudobno mi je na vješalici
žulja me i probada
bole me grudi
teško mlatim rukama
bez leta sam tuđa
u ljušturi sakata
ne znam biti privjesak perlama
na sve duge noge
na peglane kose
napućene usne
ne želim svojim trapavim stopalima
muka mi je pritiskati čvrstim prstima
gušiti te riječima
koje često ne razumiješ
ne mogu *više dalje još*
poljubi me bezbrižno zadnji put
gricni za rastanak
šapnut ću ti na uho da više se nemamo
za kraj sam odlučila da dajem ostavku
na životinju s osjećajem za lijepo
na ludu pjesnikinju s rukama rudara
na sestru i davno izgubljenog prijatelja
odlazim
jebi se sa svojim perlama.

PREDBOŽIĆNA

iščupajmo grop
iz grla
želuca
utrobe materine dok nas rađa
rastegnimo ga na štavilu
utanjenog do prozira
izrežimo pahulju
za vrata šupe zbog koje nas je ostavio Gašpar
unutra
bez paljenja svjetla
ispod groblja kosilica
sanjki i alata
pod stiskom kartica i kreditnih rata
u prašnjavoj peki
ljubav spava
upokojimo je

ostružimo strahove žežene
ljubomore i bjesove
s potiljka i bedra
oznojenih dlanova
izvaljajmo kolače za blagdane
pred koje smo ostavili Melkiora
uplakana
u svim prijašnjim i budućim ženama
počiva ljubav
upokojimo je

raspimo se zvjezdano po boru
pod koji ćemo sutra leći
skupa s novopronađenim Bogom u jaslama
s molitvom
da gle nas

da lijepi smo
da volimo se
da hvala ti Bože što gladni nismo
osim ljubavi ničega
da molimo te
nauči nas voljeti
sebe
bez Baltazara
uspokojimo se

SUNCE NA ŠALTERU

na šalteru banke
Sunce je zasjelo
kao iscjelitelj na kanceru.
uglavnom prva smjena, s malo pauze
i redovita plaća,
jer i Sunce ima rate kredita
za krov pod nebeskim krovom
i cipele što se pred jutro smanjuju.

na šalteru banke Sunce stisne želudac
i broji ljudima ono što nemaju.
daje im da im se poslije uzme više od toga.
prsti Suncu trnu.

dobar dan, izvolite, kako vam mogu pomoći?
otkrije usput modre oblačke ispod sunčanih vjeđa,
otkrije osmijeh star 4000 godina,
otkrije tajnu mapu facijalnih mišića
koja nema veze s uputama lihvara.
pardon!
poslodavca.

Sunce se smiješi i miluje
jer je to u njegovoj prirodi,
jer je to ono čime pobjeđuje leukemiju,
način na koji se udomljuju bezdoma djeca,
način na koji se grle zaduženi očevi,
na koji se tješe rastrošne kćeri,
ne osuđuju muževi na burzi rada
i oni u čijem je probušenom džepu
paket dionica obližnjeg ugostiteljskog objekta.

budite spremni!

moguće da vas kod nekog naloga za novčanu isplatu
Sunce sa šaltera iznenadi,
da vam obznani glazbu
neobičnu,
kantautorsku,
da vas napoji na izvoru rijeke Jadro,
upozna s Bogom u cipelicama,
učini da plivate s pastrvama.

moguće da vas nauči kako se hrabro nositi s pobjedama,
reći: Hvala! Oprosti! Hvala!
kako se sastaviti,
uroniti u sebe

moguće da vas kod neke od isplata s vašeg ranjenog računa
ovo Sunce zagnjuri u ruke moćnog Praoceana,
zaplete u njegove prosjede morske trave,
utopi u milijun neuronskih koralja.
da vas nauči disati,
udahnuti izdahe i izdahnuti udahe,
istopiti se i nestati.
i na koncu sebe nastati novim,
božanskim i stvarnim
s nogama duljim pet centimetra
i bez kurjeg oka.

i da vas na kraju tog puta bez povratka
ovo Sunce za kraljevsku trpezu posjedne
da ispijete vino iz svemirskog broda
u čast rođenja sestre
koju nikada niste upoznali.
u čast Mjeseca na klupici Svemira.

INDIVIDUACIJA

tri stoljeća zidaš činjenicama
na površinu vučeš vodu
ramena ti pala
jer sve što je u bunaru
treba sunce
red i poredak
ladice
drugačije ne postoji
kvarno je i muči Trbuh Svijeta

tri stoljeća si Um i ništa drugo
svijena oko lista
umusana tintom
žmirkava od titraja ekrana

tek jedan se vijek baviš kolanjem Krvi
kostima
vlastitim tijelom
uteklim
otežalim od gladi
fakata
poricanja nedokazivog

jer, kako da vjerujemo
da si sanjala tuđe snove
poput proročice plakala nad budućim sudbinama
u vrijeme od buđenja
bubnjanja
da si i duša
topla i plava
jedna s dušom svakoga od nas

prije nego što vrisneš

začepit ćemo uši
da nas ne boli glava
na dan kad si rođena
na slavlju je bila samo Vila
zadužena za rušenje predrasuda

BIRDS FLYING HIGH

uvijek prespavam trenutak
kad se mimoidemo
ili nešto prespava mene
navečer meka postelja
na ormariću krema za pete
nevenom diše noć
negdje daleko pas veselo laje
sutra je opet tvoj dan
jutrom s lica voda odnese
koješta
mirise i snove
niz slivnik skliznem prpošna
ostane samo teška ruka
i bolno bedro
sve je zamorno
You know what I mean
sjećanje na veselog zmaja
s kojim neću letjeti
peta koju ću pustiti
nemam snage misliti na to
ne barem danas
ne barem vječnost
koliko znam
sve dok opet ne zaspem tupo
toliko da se zaobiđem
zateknem se jutrom u bojama
Butterflies all havin' fun
svaka boba grožđa u zdjeli voća
vrijedna je divljenja
na stopalu i u zraku
nevenova mast
Birds flying high

letim i ja

(za *N. Simone*)

NEIMARSKA

može li se pustoš
zatrpati riječima
omostiti, prezidati
popločati
u park postaviti
kao stazu
klupu
omalati
u fontanu pretvoriti
može li se pticu umiriti
pticu rugalicu
selicu
kukavicu
nahriniti
riječima napojiti
da si ptico moja ti si dođi da te
ptico nad pticama

PJESMA O ZUBIMA

6000 mrkih sunaca u mene pilji
u oči mi se zagledalo
ako padnu s neba
smijat ću se bijelo
ako ostanemo tako
udalečeni
onda ništa
ruka preko usta
biseri se kotrljaju
šuškaju
ljepota nije samo precijenjena
već je i skupa
6000 puta

SVE ZABLUDE KASNE VOŽNJE

žene u četrdesetim
ne bi trebale polagati vozački.
moglo bi im se dogoditi da polože
iz prve ili druge.

moglo bi im se dogoditi
da učitelj bude mlad
i zgođan.

pa još: pažljiv.
i točan.

i, sve gore i gore.

da im spusti ruku na njihovu,
dok ova, izdajnica,
zapije na mjenjaču.

u zlom nizu,
da ne sluti što je, brižan, napravio.

žena u tim godinama
mogla bi pobrkati lončice
misleći da voli,
a ne da se sjeća.

mogla bi zaustaviti auto
i štošta reći.

za žene u četrdesetim,
a bez vozačkog ispita,
bolje je da hodaju,
što više.

ili se voze tramvajem,

kad pada kiša.

(NE)ANARHISTIČKA CRTICA

nije da mi ponekad ne zasmeta
vaganje
zgražanje:
tako je dosadno biti dobar
socijaliziran

uzaludno je očekivati to od nekoga
što druge poslom u kalupe stavlja

smiješna je istina
anarhiju živim samo u postelji

čak i tamo dajući joj neki divlji sklad

tvoje tijelo i moje
prepoznaju se

u svakom naglom skoku
pratimo se

dvije srebrne pastrve
na kraju putovanja

anarhist u meni polako posustaje

ljubav za tebe je pitanje snage
i granica

strah od nepoznatog
opipljivog

LAŽEM DA SAM ROMEO

znaš da volim te
Julija
pod nama su
stvarani kontinenti
položeni po podu
vrtoglavo plesali
a ja Romeo s više godina
razuma
kalupa
bez mača i bočice otrova
naučen na placebo
jer ništa nije crno-bijelo
puštao sam da ljubiš me
i sve jače stišćeš bedrima
k'o jedrima
što htjela bi da plove
naopak(o)
mornar sam
utvara što nad morem leti
s malo preostalih ruku što brode
tijelom tvojim
toplim i mekim
dok ječiš i poslije plačeš
moja Carmen,
proročice s bodežom od slova
pečate od riječi daješ
nepromišljeno
podsjećaš gdje sam
gdje neću biti
s tobom sam sa sobom
pusti moje okove
jer urasli su duboko

svako kidanje dijeli me
nezarastao ne mogu ljubiti

TRAGALAČKA

jučer sam hodala neurotično
brzo
gurala ruke u džepove
pa ih vadila
duboko plitko i sve tako
siktala
proklinjala
šutio si
ignorirao
kao uvijek prije nego se naljutim
i poslije
kad već zaboravim da sam bila ljuta
zašto sam se ljutila da se ljutim
danas te tražim u svemu
zavirujem
zviždim
otvaram podrume
zračim tavane
razbacam grah u četiri zrna
šarenbijeli da ti gatam evo te
u trećem sam te ipak našla
možeš se duriti i dalje
ne vrijedi ti
puj pik spas za nas
šuti koliko hoćeš
čujem te u svemu
uzalud se kriješ
plešimo prstima po stolu
ovaj jede krušku sisa mlijeko majčino
na domalom mi se napokon nasmiješ

NOGE MOJE NISU MOJE

ima sitnih vremena
pješčanih zrna
kad sam dobro
iskoračim
a noge lete
letom
zaborave teret
brige
noge lete, letim ja

ima stoljeća
pod oblakom kišnih kapi
noge stanu
za blato se prime
okovane
na struk nakvačene
tri tone
i stojimo
ja vitka
hitra
s nogama stupovima
gore letim
ruke moje
dolje usidrene
noge bole
noge stoje, stojim ja

ima dana
dugom pomjerenih
kad me tuđa ruka takne
poravna mi bedra
umor makne
i izduži list

ruke tuđe, moja jedra
sjecišta su moga mir

DVA NA KVADRAT

uzmite mi pero
da ne bodem
sumnjičave
zlurade
da ne grebem
uzaludno
sve riječi mi dvostruko zvone
dva puta mjesečno
u dva dana
dva ključa
okrenuta
dva puta
po
dva puta
u bravi od dvije sobe Zen-stana
dva tijela
naga i vrela
na duplom madracu
od zajedničkih želja
da ne poleti
pričvršćenog
sa po dva odvojena
dvostruka života
dvoje i dvoje djece
dva malena psa

dva dana
na brzinu pospremljena
umivena
s dvije suze
na rastanku
i dvije ruke što se potom dugo traže

ponekad
u nekoj mukloj moći
u vlastitoj nemoći
netko mi za vratom diše
čini mi se da prepoznajem
ljubavi bivše
brojim svaku puta sto
(otuda broj četiristo)
taman kao ljubomora
kao kap otrova
dovoljno da nesmotreno zaboravim
kako sve ostalo što imamo
vrijedi i množi se
s mnogo
mnogo
više

ETNA

u nekom od prvih trzaja,
u gužvi riječi bez daha,
po pijesku sam čvrsto povukla trag.

imam granu koja se teško zapali.

kad se vatra dogodi
plamti strahom
da se netko prije ne dosjeti;
zbog toga je brižno
zalijem sama.

na stratištu rijetke sreće očaj dugo tinja.

grana me guši oblacima dima.

pokora je ne vidjeti da i druge oči peku.

ili, ja granu prerežem
za svaki slučaj,
zapletena između vjere i nevjere
da tu istu vjeru nekome dam.

dok mi se čini da divlje plešem
do grla sam u pijesku
tuđa i slobodna.

misli lijepim pepelom,
želje punim lavom.

par će zagrljaja
biti sasvim dovoljno.

potom,
udaljena blizinom šest ljudskih života,
odgurnem te naglo.

ti me tjeraš da se vidim.

ne volim to.

stisnem šake,
poništim srce,
zaledim oči.

erupcije nije bilo.

HALJINA

neke žene haljine nose
malene
crne
neke se grudi pod svilom
napinju
kašmirski šal ljubi vrat
muslinom struk omotan
neka koljena
pogledu se kriju
obla
ispod tweeda
nogom preko noge
na trenutak ogoljena
štofom
ja je neko zatočeno
u vunu zapetljano
pamuk je nekom
dosta
moja je haljina
od mrlja
jagoda

kap mošusa
o konac se ljubav
objesila
moja je haljina
travom obojana
toliko puta trgana
šivana
sitih ptica na kragni
trag

LJUBILI SMO SE DVOJEZIČNO

ljubili smo se двојезично
ispod ploče
sunovrat na prozoru
zavoda za zapošljavanje
na uvenulom listu
žig mjeseca oktobra
љубили smo se tako dvojezično
da su nam se smijali
lijepi бели anđeli
jezušeki i аждахе žute
na zgradi
gdje ulaze djeca
a izlaze starci
postidjelo se sunce
ljubakali smo se dvopismeno
u plićaku
ispred zavoda река
rijekom речи јеће
od papira
хартіје
brodovi poslijeratni
države oplovili
granice od nepca
i šarene krilate ploče
да opet letimo
u dva paralelna svemira

KRANJČEVIĆU

ja domovinu imam

tek

u rovovima je

željezno klatno

odrubilo joj glavu

lijevo desno

drmež smrti plešu

crni i crveni vragovi

u svilenu dugu

umotani svatovi

u ime oca i sina

u ime čega

gude ognjištari

u ušima trešte

urbani rasisti

a isti

iz tanjura jutros

iskočila ocila

ja domovinu imam

tek

ona više nema mene

MOLITVA

u zdjelicu na rubu stola
zalutalo malo kavijara
prsti se janjetinom ližu
turšija
čaršija
u ime Oca i Sina
Süleyman se gleda
u naslonjaču od samta
s nišanom na postelju susjeda
kava se pije
jaganjče Božji
što u utrobi pjevaš
ovo nije moje vrijeme
ovo nisu moji ljudi
smiluj mi se!
jaganjče Probavljeni,
pomozi mi da shvatim
dužni metar knjiga
smeđih
i crvenih
u koje se prsti upiru
pomozi i smiluj se
u polju kraj puta
dok s listom kupusa
konac svijeta čekam
pretrnula,
da cupkam il' ponizno molim:
Kristijane mili,
grješnu od slova
milošću me svojom
daj,
zakrili.

BALKANSKA

svakih nekoliko
i prije
kao ispod čekića
za zrnca
krvavih ispod kože
za meso mljeveno
sunce žareno
i ledini i ovcama
čije je starije
čije prije
tko je od koga i tko kome
i čija mater bolnije jauče
Svakih nekoliko
i prije
zavrti se
propuh u glavama
krv u žilama
junače!
drži svoje eritrocite
na okupu
tuđe na nišanu
da im majku majčinu
svako malo
a često i prije
brojači
trubači
razarači
balkanski običaji
perpetuum mobile

KRATKA POVIJEST PENTRANJA

umjesto da sam hodala šumom
parkom
ili, jednostavno, sjela na klupu,
ja sam skakutala za stopama Velikog Uma.
točnije, bauljala po ganglijama,
plutala u čepu punom neurona;
lijanom s receptora do receptora;
do jedne točke kad sam pala,
izgubila se u tuđoj Praznosti.
kroz Kratku povijest svega
viška mi je šetnja bila
i sad bih rado nazad:
u nesvijest i neznanje.
jer lakše je biti dio svega,
možda samo malo drugačiji,
nešto osjetljiviji;
mirno krčkati
u etnocentričnom pretis loncu
na nacionalnu paru.
tu si kao aditiv protiv totalnog neukusa,
bakterijske epidemije,
graničnik vrenja.
evo me sada s prečkom preko bolnog trbuha
egzistencijalno se nabila
glavom zapela tamo gdje hladno puše:
„Što je, zapravo, bit svega kad ionako prolazno je?“
noge mi do stare prečke i dalje vise
kao krpe
za dom spremne,
za spas plemena i nacije;
u ime fluorescentne Kroacije,
s mjehurom u ovom izdanju društvene svijesti,

s mjehurićem poput mene,
pod se savršeno briše.
u ovim se barama ne može roniti
postkonvencionalnim dubinama.
na ovim vrbama i njihovim granama
mjesto su metaforički rečeno rezervirano.
s čekićem po glavi stanovnika
tu nema mjesta za svjetocentrične ptice

(K. Wilberu)

PUTOVANJE

danima putujem stočnim vagonom
s drugim komadima ljudi
(ako su žene ljudi).
ožiljak zidova trga svjetlosti trag,
prašnjavi tračak nade.
pada zraka na stopala.
među tisućama prepoznala bih
koja su moja
a nas je na ovom putu samo sto.
na ruci tuđi znoj
udišemo se potihom
otrovno.
koja je noćas bila
koja
a sve smo i ni jedna.
još nisu maske sklznule na drveni pod
u vlastitom mraku ukrali nas lopovi
objesili na vješalice usputne
kao komade mesa
da kapamo po glavama prolaznika
viseći tako
svejedno ćemo se na brzinu urediti
puder sve pokriva
više ništa ne boli
davno su nas odrezali.

INTROSPEKCIJA

...

miriše na predaju
i sivo se nogostupom nosi
na čelu tragovi
separacijski strahovi
objektni odnosi
užas samoće
krivi izbori

...

kad se moj tobogan zaravni
hrđa kad mu uspon i pad izjede
kad se ruže otmu i ogole
trnje pod noktom da ne osjetim
kad ne bude ničega
jer već dugo ne vidim
kad je svejedno
mrak ili dan
let ili pad
kad ostanem samo Ja
bez primisli
da mi netko ili nešto
da mogu, hoću i trebam
hoće li onda ili neće
nikada

...

istresem pred tebe

vreću sebe
cijelu mene moju
dobru
i sve lijepo nespretno
iz krvave maramice nevađeno
s ušicama prošlih milovanja
sa zabludama
sitnim pakostima
dok trepneš omakne mi se Persona
psihopomp na vrhu nosa
konci vise potrgani
huškači snova u kut su stjerani
ne okreći oči
jer ne vidim ništa
istim pogreškama krila su nam slijepljena

...

koliko imam godina
zaboravila bih
da mi se ne vide bore
mislila bih da rastem unazad
da se razvijam protivno
svim zakonima
da nemam podatak
kako mi je jučer bilo četrdeset
četrdeset i nešto sitno
zapravo tri
mislila bih da nitko ne zna
da sam se s toliko i rodila
skoro toliko
nakupilo mi se u jednom danu
i sad se vraćam
tamo gdje sam nestala

još malo i bit će mi tri
tačno toliko sam se obezvremenila
čekajući da se vrati
onako jaje otišla
da je tu, uopće ne vjerujem.
ja još čekam da se vratiš.
djetetu u meni nedostaješ
četrdeset i tri puta
mama.

OVAJ PUT NEKA VODIM JA

slušaj me pažljivo!
odškrinutog oka,
figu iz džepa gladnima mačkama daj.
u planu nam stopa hrabrosti treba
i dva tintna križa – početak i kraj.
da ne lutamo previše (za sreću):
i pačvorak procvalog neba
s velikim zubatim Suncem na vrhu,
da svijetlo nama – hodačima dâ.

priznajem, nema mi druge,
i s planom pod rukom srce mi na dlanu drhti.

što da ti lažem?
k'o tri sam miša pokisla siva.
i lijevi sam i desni.
pa i onaj posred,
najmanji, ali rana živa.
živa sol na obrazu bivših ljubavnika.

priznajem, strah me.

ali, zato lažem da me samo malo...

varam, pa stare mape crtam
i na svakoj po jednog Tebe.

prije nego krenemo, potegnimo malo ruma iz čepa,
pa dok u bocu kradom vodu sipam,
pravi se da ne vidiš gdje sam.

ku-kuc!

čekaj da ti važne upute dam:
„Prati me ili hodaj kraj mene tragom tinte“.

ne tražim puno, je l' da?

samo hodaj i šuti.

ovaj put, ovaj plan, ovaj dan imam ja.

UREĐENJE INTERIJERA

kad nešto silno želiš
nasmijano
dobro
pa ti se ruke sklapaju same
da imam da sam to htio molim
prepoznaješ se
u osmijehu
tuđem hodu
i čutiš to lijepo
dobro
kroz žice bežično nasmijano
a ruke se polako šire
prema nekom sebi tebi tamo
i sve miriše između ramena i vrata
budi se
oči trlja sneno
na jedno vrijeme te uzima
dok traje
plavom bojom cvrčak cvrči
na zidu tvoga pustog stana

FRUTTI DI MARE

meni je žao, ali za tebe vremena nemam.
obzirno te puštam
da na uglu Pašmanske i Rapske,
daleko od mora,
u pauzi između dva otežana mokrenja,
mičeš lijevo i desno ginjole,
igraš se papirnatih čudovišta
u vlastitom kazalištu sjena.
glavni si i sporedni lik,
glumac i publika.
tužan piazza što skakuće na stolcu,
živčan zbog bolnih hemoroida:
- „Ja sam Babaroga...*Upomoć!!!*
Vičite sad!“

evo me jeza...

žao mi je, ali moram ići.
petak je dan što ne čeka.
meni plešu druge lutke
slatke,
pa onda puppette od slova,
ugovora
topi se depilacijski vosak.
još samo da pobjam El Tigre
i Sunce s dva plava oka,
da kažem „Bravo“ za točno veće-manje
po zagrljaj, velika pusa svakom,
dok se krčka rižoto s plodovima mora
peršin, češnjak
i sasvim malo maslinovog ulja
(za Tebe, kad prestanem kuhat:
„Ne zaboravi, na čašu riže tri čaše vode“).

mene more s drugim plodovima čeka
smeđi pogled
veliki dodir
ti što druge štitiš
tijelo moje hrani
na bicepsu odmor(ne) glave
jer na moru se mozak na pašu pušta,
malo lavande, mirte i ružmarina...
i za tebe, jer mi te žao,
stručak gospine trave.

dobro je zbog hemoroida.

LEVISTICUM OFFICINALE (LJUPČAC)

znam da me voliš Duže
pa mi Više onda nije ni bitno;

znam da su ti grudi bile pretijesne
onda kada si shvatila da ću to
definitivno biti Ja;

i osjetim, svaki puta kada me poljubiš,
kako znaš da to nećeš moći
činiti vječno.

zato se primaknem
i pogledom osmjehnem;

tad' oboje znamo
da ja sam tvoj miloduh,
sedano di monte...

tvoj mali ljupčac.

(*sinu*)

EUGENIA CARYPHYLLUS (KLINČIĆ)

danas ću ja imati tvoju glavu.

oči, usta i nos.

evo! ti uzmi moje.

kada se vratiš s posla

vrati mi i glavu.

oči, usta i nos.

i ja ću tebi!

prije nego što odeš,

još me samo poljubi.

evo, tu! u vrat.

gdje mirišem na smijeh,

igru

i klinčiće.

(kćerki)

HAYACUNTHUS ORIENTALIS (ZUMBUL)

u postelji od kamilice
na duši tek dvije latice.
u plavu sam noć
zumbul usnula.

dok rosu pijem
hijancita suzni dar,
na jeziku već srce ćutim
gomolj gorak,
otrova kap po kap.

leta sam prokleta,
del bez utega.

već danima labuđu pjesmu šutim,
usta krišom otvaram.
na dlanove teško dišem
pluća puna mirisa.

vodencvijet klonuo u tvom oku slutim
pa stabljikom pucam resko.

obraz ti gorčinom utrnuo
vrijeme je ući kraju u trag.

SINAPSIS ALBA (GORUŠICA)

ti ni ne znaš da se

borimo stalno

ona i ja.

ima dana kada me stisne

i rukom primi za vrat.

pokorno spustim oči

i znam da drukčije ne može biti.

onda se dogodi da mi zapne za zub,

kao zrno gorušice.

ispljunem je kradom.

i mislim: poljubac će biti dovoljan,

nestat će gorčine.

ne razmišljam tada

koja će sutra spretnija biti.

opet ćemo se sresti

moja savjest i Ja.

MULTI ZAČINSKA

kad mi u tanjur gurneš laž
natrusim papra
i pun kufer istine
aaa... kako te kihnem!

posolim i dodam vitamine
koprive mlade
(ko pr(i)vim ko kr(i)vim
jednom tebe
dva put sebe).

na plik malo pelina
i tri čili papričice
aaaa... kako nas peče!

i onda, luda, namažem meda
pa ližem po kockama leda
plaćem mlijeko majčino
aaaa... i čudim se:
za koji mi se klinac jezik zalijepio?

ODA P.

P.!

sunce je imalo tri pjege
kad sam te ugledao
čupavu i mrku
kroz rupu na vratima ormara.
mislili su da sam vani
da ganjam zmaja
trešnjama hlače prljam
a moj zmaj se oteo
propeo
uvalio u procjep patent zatvarača.
dok sam sitno soptao
iza drvenih vrata skriven
ti me, P., nisi čula
sva si se dala drugoj
plakala, šljapkala, drhtala
pod njezinim prstima.
dok sam te gledao
iz suhe u toplu tamu
dok sam slinavo virio
u Tebe i studenticu Jelu,
razgolićenu, raširenu
na starom kauču kraj ormara.

P.!

slatke si mi trešnje u gaće stavila.

NFJKGHSDFČGHAERGH

nikad ne plaćite iznad pametnih uređaja,
ne cvilite iznad prstiju punih touch scrennova,
dok na društvenim mrežama dijelite sebe:
egzibicionisti, utopisti
i svi ostali liječeni sretnici – recidivisti;
u takvim stanjima primite se klasičnih alata
na primjer, olovke
ili mehaničke tipkovnice.
sjetite se kako treba
sa štitom ili na njemu
jer, osim što su znak slabosti
u eri sveopćeg napretka
suze pišu uglavnom budalaštine

ČOVJEČE, NE ZNAM ŠAH!

jednom joj se učinilo da su počeli igrati šah
ne očekivano, pozvao je da sjedne pored ploče
i između svih pijuna pomakne baš njega
Možda je zapravo Kula,
utočište, pomislila je
tako nešto bi bilo dobro jer već dulje se koprcala,
teškom mukom čupala iz mreže od šećerne vate
alata od lovca ribara
ona – riba: glavoč-sirena
unezvjerena u paučinastoj mreži
među brojnim nepripadajuća
već gotovo duh,
dušica osjećaja sabijenih u bocu
bottled-up
treba joj je nešto čvršćih stijena
u more uronjenih zidina
da predahne,
prijateljski odahne i razmijeni riječ ili dvije
Ima li u toj igri kocke, pitala je
šahist se samo smješkao
i dalje vukao poteze
koji sa njom nemaju apsolutno nikakve veze
ili ih ona ne razumije
njezina je igra: Čovječe, ne ljuti se
Ja ću te pojesti,
Ali ti se, molim te, ne ljuti.
djetinjasto je rukom odgurnula karton s figuricama
sve su treskom padale pokošene
svoga je ribara
lovca
lovitelja-osloboditelja
gađala školjkama bisernicama

štípala račjim škaricama
i gotovo ga zadavila bujajući oko njega kao proždiruća alga
aulerpa taxofilija
za ovu igru je predugo bila zatočena.

ona još diše ali šaha više nema
figurice za Čovječe u bijesu je progutala
zajedno s kockom i suigračem
u želucu joj konji i topovi plešu
ona više nije u boci
u muškoj je sivoj masi
tamo se gura s bubama i gmazovima
sjaji kao da se prežderala fosfora
na čelu joj piše:
pažnja! pažnja!
ovo je žena koja ne zna igrati šah!

ISPOD OSWALDOVOG ŠEŠIRA

Oswald je putnik
prolaznik kroz pitome pejzaže
od one je vrste
što ispod kaputa krije nadu
da u vidokrugu
ispod njegovog šešira
vreba najmanje četiri uzbuđljiva trenutka.
jedan je onaj u kojem sa seoske česme
otpija gutljaj hladne vode
i sve gledajući ispod oka
guta ženu s vedrom
isto tako žednu.

u sjeni stabla
gdje utaženi zasjednu skriveni od kiše i pogleda
nešto se uvijek mijenja.
vrijeme poprimi neke sasvim drugačije boje:
ponajviše nage kože
i rublja što se u letu kači po granama.
i sasvim nove tonove
milozvučne i na nepcu topive.
Oswald neumorno navija verglo
na glazbenoj kutijici što se naizgled skrivala.

pod stablom se pletu ruke
a na njemu vjetrom zanjihane grane.

kad kiša stane sve će biti isto.
Oswald će putovati.
žene će se sjećati.

THE END

vrištim da gotovo je
previše se toga proželo među nama.
svi letovi i padovi.
sve visine i glibovi.
prijateljstva takve kote ne poznaju.
u njima se ruke ne skupljaju
kada netko u tom dvojcu plače
zagrljaja traži.

sad znam da smo bili jadni
i nikakvi
kad smo se otpolovljeni tako lako gubili
izgubljeni svijetom klatili na prazno.
grizli i urlali
očiju širom otvorenih
od očaja i bure s jezika
što je mela sve pred sobom
obnevidjeli.
jedno drugog samo zlom pronalazili
pa se okrastali
za strahove slijepili
bjesovima kamenili.

gotovo je.

pod treptajem vidjeh sebe.
Mantode Imago.
u njegovu sam oku
ženka što ga je pojela.
bogomoljka
ponizno sklopljenih dlanova.

Julijana Adamović

Rođena 1969. u Bačkoj. Od 1991. živi u Hrvatskoj. Diplomirala socijalnu pedagogiju, a magistrirala dječju i adolescentnu psihijatriju na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Živi i radi u Vukovaru.

Za debitantsku zbirku priča *Kako su nas ukrali Ciganima* nagrađena je nagradom Kiklop i Nagradom Ivan i Josip Kozarac, te ušla u finale književnog festivala Galovićeve jeseni. Za roman *Divlje guske* prima nagradu Zaklade HAZU Stipan Bilić-Prčić, te ulazi u uži izbor za nagradu Gjalski i Libar za vj. Priča „Božica i važne stvari“ prvonagrađena je na natječaju za najbolju priču Gradske knjižnice Samobor 2013. Za zbirku priča *Glineni anđeli* prima Nagradu Ivan i Josip Kozarac 2017. godine. Prevođena je na makedonski jezik.

Objavila: *Kako su nas ukrali Ciganima* (priče, 2008); *Konzerviranje* (priče, 2009); *Da ti pamet stane* (roman za djecu, 2013); *Dnevnik sivog mačka i druge priče* (priče za djecu, 2013 – u suautorstvu sa Sergejom Chatgrisom); *Sunce na šalteru* (poezija, 2015); *Glineni anđeli* (priče, 2016); *Divlje guske* (roman; 2018).

Biblioteka Online

knjiga 207

Julijana Adamović

SUNCE NA ŠALTERU

© 2022 **Julijana Adamović**

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2022

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Davor Ivankovac

Fotografija

paulsbarlow7 / Pixabay.com

Objavljeno

3. travnja 2022.

ISBN 978-953-345-961-5 (HTML)

ISBN 978-953-345-962-2 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-963-9 (PDF)

ISBN 978-953-345-964-6 (MOBI)

Prvo izdanje

Naklada Semafora, Zagreb, 2015.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**